

Saraylarda Isıtma ve Aydınlatma Araçları

Dolmabahçe Sarayı
Hareket Köşkleri Sergileri

SARAYLARDA ISITMA VE AYDINLATMA ARAÇLARI

Osmanlı konut mimarlığının en seçkin ve en özenli örneklerini oluşturan Osmanlı saraylarının altı yüzyıllık gelişim çizgisi içinde, bu gelişmeyle atbaşı giden ve bir anlamda bu gelişmeyi yönlendiren öğelerin en önemlileri arasında ısıtma ve aydınlatma yöntemlerini saymak gerekir. Doğal ışığın ve güneş ısısının kullanımından başlayarak yaşama mekânlarının ölçülendirilmesi, biçimlendirilmesi, donatımı ve giderek süslenmesinde, ısıtma, aydınlatma ve havalandırma teknikleriyle bu tekniklerin getirdiği gereklilik ve kısıtlamaların yadsınmaz bir önemi vardır.

Bu gelişimin son halkasını oluşturan 19. yüzyıl saraylarındaysa ısıtma ve aydınlatma yöntemleri geçen yüzyıllara göre büyük bir farklılık ve çeşitlilik gösterirler. Yaşamın bütün kesitlerinde gözlenen Batı'ya yönelme olgusuna paralel olarak, geleneksel ocaktan şömine ve sobaya, bir süre sonra kalorifere, kandil, mum ve çiradan havagazı lambalarına, sonra da elektrığe geçilmiştir.

Bu yeni tekniklerin araç ve gereçleri de yeni araç gereçlerdi. Yaratılan yeni mimari bütün içinde, vazgeçilmez birer öge olarak yer aldılar ve dönemin süsleme dağarını varlıklarıyla yönlendirdiler; çini sobalar görkemli mobilyalara, çarpıcı seramik anıtlara dönüştüler; lamba, fener, şamdan ve avizeler birer sanat yapıtı gibi ele alındılar ve biçimlendirildiler. Maşa, kürek gibi basit gereçler bile, yoğun bir bezeme ve tasarım kaygısı içinde, çarpıcı, etkileyici biçimlere büründüler.

Dolmabahçe Sarayı Veliâht Dairesi çevresinde yapılan düzenlemeler kapsamında, ulusal-uluslararası sergilemelere yönelik birer kültür yapısı olarak onarılan Hareket Köşkleri'nde açılan "Saraylarda Isıtma ve Aydınlatma Araçları" Sergisi Milli Saraylar'da oluşan bu ilginç birimin seçkin örneklerini, gelişim çizgileri içinde sunmak amacını taşımakta ve benzer konularda açılması düşünülen bir dizi serginin ilkinin oluşturulmaktadır.

